Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Mari Carmen Iradi Miner

Hernani, Gipuzkoa (1942)

Aurkibidea

Biografia

Argindegin, aitaren jaiotetxean, jaio eta bizi izan zen 22 urtera arte. Gazte denboran, eskolara joaten zen, gurasoei baserriko lanetan laguntzen zien eta etxeko sagardotegian bola- eta toka-jokoan ari ziren bezeroekin hartu-emanean aritzen zen. 22 urterekin, Ramon Iturbe Odriozolarekin ezkondu zen Irurara. Geroztik, babarrunaren inguruan eman izan du bizimodua. Tolosako babarrunaren elkarteko partaide da hura sortu zenetik, 1994tik; eta, 2002az geroztik, bertako lehendakaria da. Bi aldiz garaile atera da Tolosako babarrun-lehiaketan; eta, behin, bigarren postua lortu zuen. Lur-lan elkartearen sortzailetako bat ere bada. Babarruna gerra denboran Ameriketatik ekarri zutela gogorarazi digu. Babarrunaren gainean mintzatu zaigu; baita baserriaren lehenaz, orainaz eta geroaz ere.

Zintak

HER-068

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Soroa Hernandez, Maddi
- **Data**: 2012-01-12
- **Iraupena**: 75 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Errazkin, Aitor

Pasarteak

1. Argindegiko sagardotegia

- **Erref**: HER-068/002
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:01:13. **Bukatu**: 00:02:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Sagardoa ezagutu du beti jaiotetxean, Hernaniko Argindegi baserrian. Amona haurra zela ere, sagardoa egiten zutela badaki.

2. Aldea dago sagardotik sagardora

- **Erref**: HER-068/003
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:02:23. **Bukatu**: 00:03:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Garai batean bertako sagarrarekin egiten zen sagardo guztia. Egun, lehen baino sagardo gehiago egiten omen da, eta sagarra kanpotik ekarri beharra dago. Erraz bereizten omen du etxean egindako sagardoa, egungo sagardotegi handietan egindakotik. Etxean eginak "beste sagar gustu bat" omen du.

3. Sagarra berandu biltzen da gaur egun

- **Erref**: HER-068/004
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:03:55. **Bukatu**: 00:04:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:
Egun Euskal Herrian egiten den sagardo guztia egiteko nahikoa sagar ez omen dugu hemen, eta kanpotik ekarri beharra izaten da. Hala ere, Mari Carmenen ustez, izango litzateke bertako sagar gehiago aprobetxatzeko aukera, baldin eta sagardogileak lehenago hasiko balira jasotzen.

4. Sagardotegiak aldatu egin dira

- **Erref**: HER-068/005
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:04:40. **Bukatu**: 00:06:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Mari Carmenek sagardotegian lanean jardun zuen garaian, "errondak" zerbitzatzen omen zituen. Egun, ordea, norberak nahi duenean altxa eta sagardoa hartzeko modua du. Bolatokia omen zen Argindegin, eta jende asko biltzen omen zuen horrek. Jokoan aritu ostean galtzaileak "erronda" ordaintzen omen zuen.

5. Argindegiko bolatokia

- **Erref**: HER-068/006
- **Iraupena**: 0:02:54. **Hasi**: 00:06:09. **Bukatu**: 00:09:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Argindegiko bolatokia nolakoa den azaltzen digu eta bola-jokoari buruzko zenbait jakingarri ere aipatzen ditu.

6. Sagardotegira familian

- **Erref**: HER-068/007
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:09:03. **Bukatu**: 00:10:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Jendea familian joaten omen zen sarritan Argindegiko sagardotegira, etxetik jana eramateko aukera bazelako, eta baita bertan prestatua eskatzekoa ere. Gizasemeak bola-jokoan ikustea ohikoagoa omen zen, emakumeak ikusi baino. Emakumeak tokan aritzen omen ziren gehiago.

7. Toka jokoa

- **Erref**: HER-068/008
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:10:49. **Bukatu**: 00:13:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:
Argindegi baserrian, bolatokiaz gainera, ba omen ziren tokan aritzeko bi leku. Toka jokoa zertan zetzan azaltzen digu.

8. Giro sanoa, sagardotegian

- **Erref**: HER-068/010
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:13:15. **Bukatu**: 00:13:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Andoain, Hernani zein Urnietako jendea hurbildu ohi zen Argindegi sagardotegira, eta ez aste buruetan bakarrik, baita astean zehar ere.

9. Egun baino edalontzi txikiagoak

- **Erref**: HER-068/011
- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 00:13:55. **Bukatu**: 00:14:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Edalontzia sagardoz betetzen zen aldiro kobratzeko ohitura zen lehen. Mari Carmenek gogoan du 10 zentimo inguru (pezetako zentimo) kobratu ohi zutela basoko, bera lanean hasi zenean; eta erreal bat inguru, sagardotegia itxi zuten garaian.

10. Sagardoa gutxi eta maiz

- **Erref**: HER-068/012
- **Iraupena**: 0:00:49. **Hasi**: 00:14:24. **Bukatu**: 00:15:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Motibo bat baino gehiago omen da, Mari Carmenen esanetan, basoa sagardoz goraino ez betetzeko ohituraren atzean.

11. Babarruna egiten

- **Erref**: HER-068/015
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:16:29. **Bukatu**: 00:18:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Babarruna egiteko toki ireki eta zabalak nahiago ditu, eta eguzkiari dagokionez, eguteraren alde egiten du, nahiz eta askok esan ospela aproposagoa dela.

12. Babarrun haziak bereizi

- **Erref**: HER-068/016
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:18:04. **Bukatu**: 00:19:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Hazi ona ereitea oso garrantzitsua da babarrun ona izateko. Haziak aurreko uztatik bereizitako babarrun ale onenak izaten dira. Landareen artean utzi beharreko espazioari buruz ere mintzo zaigu.

13. Tantaz-tantako ureztatzea

- **Erref**: HER-068/017
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:19:52. **Bukatu**: 00:21:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Tantaz tantako ureztatze sistema erabiltzen dute etxean. Babarrunak euri gehiegi ez omen du ona, herdoila sortzen baitzaio. Hamabost egunean behin bi zaparrada on, horixe ur neurri egokia bere ustez.

14. Ilargia eta lurra

- **Erref**: HER-068/018
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:21:03. **Bukatu**: 00:22:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Hazia ereiteko garai aproposari galdetuta, Mari Carmenek dio berak ilberrian erein ohi duela babarruna. Bestalde, ez omen da komeni hiru urte jarraian baino gehiagotan eremu berean ereitea.

15. Tolosako Babarruna Elkartea

- **Erref**: HER-068/019
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:22:22. **Bukatu**: 00:24:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Betiko kontua omen da babarruna egitearena. 1994. urtetik aurrera, ordea, Tolosako Babarruna Elkartearen sorrerarekin batera, dedikazio handiagoz jardun izan duela dio.

16. Lehendabiziko zakutoak

- **Erref**: HER-068/020
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:24:51. **Bukatu**: 00:25:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Zakutan saltzea izan da hasieratik Tolosako babarrunaren bereizgarrietako bat. Gainera, Mari Carmen bera izan zen babarrunak zakutoetan saltzen lehena.

17. Tolosako Babarruna Elkartearen azpiegitura

- **Erref**: HER-068/021
- **Iraupena**: 0:02:30. **Hasi**: 00:25:53. **Bukatu**: 00:28:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Tolosako Babarruna Elkartea handitzen joan da denbora pasa ahala, eta azpiegiturak sendotu ditu. Babarruna aletzeko makinak eta izozketarako gailu bereziak dituzte egun, Tolosako San Esteban auzoan.

18. Tolosako Babarruna Elkartearen osaera

- **Erref**: HER-068/022
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:28:23. **Bukatu**: 00:29:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Tolosako Babarruna Elkartea Gipuzkoa osoko kidez osatuta dago, ez soilik Tolosako eta inguru hurbileko baserritarrez.

19. Tolosako Babarruna Elkarte barruko txapelketa

- **Erref**: HER-068/023
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:29:36. **Bukatu**: 00:31:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Kostaldean zein mendian, Gipuzkoa osoan babarrun ona egiten dela dio, nahiz eta esan, izango dela alderik, noski, batetik bestera; lurra bera ezberdina baita, batean edo bestean. Bestalde, Elkarte barruan txapelketa antolatzen omen dute urtero, eta bere babarrunak bitan izendatu omen dituzte onenak. Albizturko baserritar batek irabazi omen du aldi gehien.

20. Tolosako Babarruna Elkarteko kide izateko baldintzak

- **Erref**: HER-068/024
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:31:15. **Bukatu**: 00:34:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Tolosako Babarruna Elkarteko kide izateko baldintzak zehatz-mehatz azaltzen ditu Mari Carmenek.

21. Tolosako Babarruna Elkarteko etorkizuna

- **Erref**: HER-068/025
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:34:11. **Bukatu**: 00:35:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Mari Carmenek etorkizun ona ikusten dio Tolosako Babarruna Elkarteari. Bertan ekoiztutako elikagaia izaki, eutsi egin behar zaiola uste du.

22. Babarrunak kozinatzen

- **Erref**: HER-068/027
- **Iraupena**: 0:02:33. **Hasi**: 00:36:45. **Bukatu**: 00:39:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Babarrun eltzekada nola prestatu azaltzen du Mari Carmenek.

23. Plazan saltzaile

- **Erref**: HER-068/033
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:46:30. **Bukatu**: 00:47:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Mari Carmen beti ibili izan da baserrian ekoiztutakoa etxetik kanpora saltzen. Bere nagusiengandik jaso du hori. Esate baterako, amonak esne saltzen egindako bezeroei eutsi zioten hurrengo belaunaldiek, Mari Carmen tartean. Barazkiak saltzera ere jaisten ziren Hernanira. Udaletxeko arkupea izaten omen zen orduan azoka egiteko tokia.

24. Esne salmentaren gorabeherak

- **Erref**: HER-068/034
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:47:48. **Bukatu**: 00:49:30

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Baserri bideak hobetzearekin batera hasi ziren Argindegin abelburu kopurua handitzen. Baina kalean gutxitzen hasi zen esnea baserritarrari hartzeko ohitura. Egun, ordea, badirudi baserriko esnea berriro ari dela estimazioa hartzen kalean, baina ez garai bateko etxez etxeko salmenta medio, baserritarrek herrian jarritako salmenta puntu finkoei esker baizik.

25. Bertako produktuak eta kanpotik ekarritakoak

- **Erref**: HER-068/035
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 00:49:30. **Bukatu**: 00:50:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:
Mari Carmenek azaltzen du, zein den bere ustez bertako baserriko produktuen eta kanpotik ekarritakoen arteko aldea.

26. "Baserriak triste daude"

- **Erref**: HER-068/036
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:50:17. **Bukatu**: 00:52:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:
Baserriaren etorkizuna beltz ikusten du. Argi dauka hura altxatzea gazteen esku dagoela, inorenetan egotekotan.

27. Lehengo gazteak eta egungoak

- **Erref**: HER-068/037
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:52:05. **Bukatu**: 00:53:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Alde handia sumatzen du euren gaztetako martxa eta egungo gazteena alderatuta.

28. Lehengo eta gaurko Hernani

- **Erref**: HER-068/038
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:53:50. **Bukatu**: 00:55:47

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Euskara » Euskararen egoera
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak

Laburpena:
Hernani asko handitu da garai batetik hona, eta kanpotik jende asko etorri da. Horrek guztiak eragina izan du herritarren arteko hartu-emanetan.

29. Garai bateko trenak

- **Erref**: HER-068/039
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:55:47. **Bukatu**: 00:57:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:
Trenean ibiltzen da Mari Carmen, eta garai batekoekin alderatuta, asko aldatu direla dio.

30. Igande arratsaldetan dantzara

- **Erref**: HER-068/041
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:57:42. **Bukatu**: 00:59:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:
Gazte garaian, igande arratsaldero, Hernaniko plazara edo Oialumera joateko ohitura izaten zuten Mari Carmenek eta haren lagunek. Hernanin musika banda izaten omen zen, eta Oialumen, aldiz, trikitia.

31. Baserritarrak eta kaletarrak

- **Erref**: HER-068/042
- **Iraupena**: 0:00:30. **Hasi**: 00:59:06. **Bukatu**: 00:59:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:
Kaleko jende askok baserrikoa baztertu izan duela uste du. Basatitzat jotzen omen zituzten.

32. Auzolana desagertuta dago

- **Erref**: HER-068/043
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:59:36. **Bukatu**: 01:01:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Mari Carmenek dio egun ez dagoela, baserritar jendearen artean, garai bateko auzolanerako grinarik edo borondaterik.

33. Kaletarren eta baserritaren arteko aldeak murriztu dira

- **Erref**: HER-068/045
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 01:02:12. **Bukatu**: 01:04:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:
Mari Carmenek dio gaur egun ez dela alderik kaleko eta baserriko jendearen artean, aurrerapen teknologikoak baserrira heldu direlako.

34. Jende belaxka da denean

- **Erref**: HER-068/046
- **Iraupena**: 0:00:47. **Hasi**: 01:04:25. **Bukatu**: 01:05:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Jende belaxka ugari omen da gaur egun. Aurrerapen teknologikoek erosotasun gehiegi ekarri dute eta jendeak ez daki, esaterako, hotzari aurre egiten.

35. Hizkeran aldea Hernanitik Tolosara

- **Erref**: HER-068/047
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 01:05:12. **Bukatu**: 01:06:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Aldea sumatzen du Mari Carmenek Hernaniko eta Tolosako hizkeren artean. Gutxiago, akaso, Tolosa eta Irurakoen artean, baina beti aldatzen omen da zer edo zer.

36. Eskolan

- **Erref**: HER-068/048
- **Iraupena**: 0:02:04. **Hasi**: 01:06:13. **Bukatu**: 01:08:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Isabel Iturrioz Pasaiakoa eta Dionisia Iturrioz Orexakoa irakasle izan zituen, eskolan euskaraz egitea debekatua zen garaian. Baserritarra besterik ez zen landa eremuko eskola batean, ordea, irakasle batzuk euskaraz komunikatzen ziren ikasleekin.

37. Adin ezberdinetako haurrak elkarrekin ikasten

- **Erref**: HER-068/049
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 01:08:17. **Bukatu**: 01:09:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan adinaren arabera banatuta egon edo adin ezberdinekoak nahasian egotearen arteko aldea azaltzen du. Irakaslearentzat, mesede omen da denak adin berekoak izatea. Adin ezberdinekoen arteko hartu-emana, aldiz, aberasgarriagoa da.

38. Erretiroa hartu eta inork txanda hartu ez

- **Erref**: HER-068/051
- **Iraupena**: 0:02:31. **Hasi**: 01:10:36. **Bukatu**: 01:13:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Bestelako kontuak » Gaur egungo kontuak

Laburpena:
Feriaz feria ibili da Mari Carmen erretiroa hartu aurreko garaian, Donostian barrena, batez ere. Bere postua libre da orain, eta inork ez betetzeak pena ematen dio.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-10

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com